

Utvalget for fremtidens fellesskole.

Innspill fra styret i Utdanningsforbundet Nordland.

Nordland er et fylke med utfordringer knytta til geografi og logostikk, en befolkning som blir stadig eldre og en kommuneøkonomi som ikke rekker til alle utfordringene som skal løses.

Vi har nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk i tillegg til norsk og nynorsk språk, der Lulesamisk er et språk som har vært i ferd med å forsvinne. Jernbanen går ikke lenger nord enn til Fauske/Bodø, fly og båt er viktige transportveier. Vinteren er lang, og veinettet er utfordrende med flere flaskehalser gjennom fylket.

Med de faktorene må skolen særbehandles økonomisk hvis vi skal ha håp om å bevare en fellesskole som inkluderer barn og unge i Nordland, også på samiske områder. Normer som sikrer lærertetthet på hver skole, og krav til rammefaktorer som gir en fellesskole er avgjørende.

Vi mener at skolen har vært, og skal være, en viktig bærebjelke også i små sammensatte samfunn. Dersom vi skal ha bosetting i nord må en viktig funksjon som skole gis vilkår som gjør at tilbudet til barn og unge blir godt og likeverdig selv om samfunn er små sammenlignet med sentrale pressområder.

Selv de største kommunene hos oss har en sammensatt skolestruktur med variasjoner fra svært små til store skoler. Bygder som geografisk ligger plassert sånn at det er uforsvarlig å sende barn til skoler i nabobygdene eller til sentrum, medfører en nærmest umulig oppgave for kommuner som prøver å gjøre strukturelle endringer i sektoren. Det som berger grunnskolene fra de verste kuttene er vedtatte normer for lærertetthet, og at normene beregnes på skolene, og ikke som gjennomsnitt innenfor kommunen. Normene gir i dag et rimelig likeverdig tilbud til barn og unge i grunnskolen, uavhengig av hvor i landet – eller hvor i kommunen de bor.

Det er ingen fastsatte normer i videregående opplæring. Fylkeskommunens økonomi er også vanskelig, noe som gir store kutt i skolesektoren. Tilbud om videregående opplæring strammes stadig inn både gjennom økt klassestørrelse, bort-telling av timer, økende sentralisering og ved å begrense linjevalg. Mange lokalsamfunn må sende alle sine barn på hybel for at de skal kunne gå på en videregående skole. Vi vet at utvalget har besøkt Kjerringøy, som er et eksempel på et slikt samfunn. I Nordland er ikke Kjerringøy unik, det er hverdagen for mange i nord. Fordi linjestrukturen innenfor yrkesfag er snevret kraftig inn de

senere årene må mange unge velge mellom å flytte på hybel for å følge sine drømmer, eller velge en annen/teoretisk retning og kunne bo hjemme. Det er et ganske umulig valg for en 15-16 åring.

Læreren er en viktig person i barn og unges liv. Med økende teknologi og mulighet for digitalisering ser vi med bekymring på at grensen for hva som aksepteres gjennomført digitalt forskyves. Skoletilbud til samiske barn og unge gis svært ofte som fjernundervisning, og noen kommuner avviser å dekke opphold på språkurer der man får samhandle fysisk. Vi har sett eksempler på at kjernefag i grunnskolen er gitt som fjernundervisning, med fysisk nærvær av lærer en uke pr måned. I videregående skole flyttes også grensene for hva som aksepteres gitt som fjernundervisning i stedet for fysisk oppmøte og samhandling.

I et samfunn der det blir stadig viktigere at skolen bidrar til demokratiforståelse og danning, mener vi at det må settes inn sikringstiltak som bidrar til at det er skoler i bygdene, og lærere i klasserommene. Tiltakene må også omfatte videregående skoler.

Den debatten som er dratt i gang nå, der det foreslås å fjerne normer, er etter vår mening en direkte trussel mot fellesskolens fremtid.

Utdanningsforbundet Nordland mener at det å verne om handlingsrom til fri lek og fysisk aktivitet i skolen er viktig. I tillegg må skolen bli mer praktisk rettet. Vi mener skolen har bidratt sterkt til demokratiforståelse og danning, samtidig som det er lagt et godt kunnskapsgrunnlag som har bidratt til at Norge har et utdanningsnivå og en posisjon som er sterk.

Det må bygges videre på de grunnsteinene som er norsk skoles kjerneverdier, men også gjøre nødvendige endringer slik at kvalifiserte lærere kan ha et handlingsrom der deres autonomi og tid til både elever og planlegging bidrar til en mer praktisk og mindre rigid fagrettet hverdag for elevene.

Barn kommer glade og forventningsfulle inn i skolen. Med kvalifiserte lærere, gode rammer og nok tid må det være et mål å sende dem ut av skolen som nysgjerrige, demokratiske og dannede unge mennesker.

For styret i Utdanningsforbundet Nordland

Karen Strandenæs
Fylkesnestleder

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.